

Nr 167.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående lindring i köpevillkoren vid försäljning av viss kronoegendom, m. m.; given Stockholms slott den 26 februari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FÖRSLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför:

Jag anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning ett ärende rörande lindring i köpevillkoren vid försäljning av visst område från kronoegendomen Karlaby nr 5 och 26 i Kristianstads län, m. m.

Innan jag redogör för ärendet i fråga, torde jag i korthet få erinra om gällande bestämmelser rörande sättet och villkoren för försäljningar av kronoegendom samt för köpeskillingens erläggande.

I avseende å sättet och villkoren för försäljning av kronoegendom gälla vissa av 1929 års riksdag beslutade grunder, vilka äro intagna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. vari sedermera ändringar vidtagits genom förordningarna 127/1934 och 55/1935. Enligt dessa grunder skall försäljning i vissa angivna fall ske med hembuds rätt för särskild person. Sålunda stadgas i 9 § första stycket, att, därest till jordbruk utarrenderad egendom, för vilken årliga arrendeavgiften icke överstiger 2,000 kronor, skall försäljas och arrendatorn eller medlemmar av hans eller hans hustrus släkt innehåft egendomen under sammanlagt tio år och därunder väl hävdad den, arrendatorn skall hembjudas egendomen. Vad i första stycket stadgas, äger jämlikt andra stycket i nämnda paragraf under vissa förutsättningar motsvarande tillämpning i fråga om torp eller annan jordbrukslägenhet, ändock att brukaren och medlemmar av hans eller hans hustrus släkt icke innehåft lägenheten under tio år i följd. Enligt 10 § skall bostadslägenhet, som är bebyggd med enskild nyttjanderättshavare tillhörigt boningshus, vilket lämnar nöjaktig bostad åt nyttjanderättshavaren och hans familj, vid försäljning hembjudas honom. Vidare bör enligt 11 §, därest enskild ägare till jordbruk, vilket icke kan giva sin brukare huvudsaklig bärgning, åstundar att för fullständigande av det samma förvärva kronan tillhörig mark, jorden hembjudas honom. I övriga fall skall försäljning, enligt vissa närmare angivna grunder, ske å auktion eller genom infordrande av anbud under hand. Sålunda stadgas i 13 § a att jordbruksegnahem skola utbjudas till salu under hand.

Beträffande köpeskillingens erläggande stadgas i 21 §, att av köpeskillingen $\frac{1}{10}$ skall erläggas vid köpekontraktets utgivande. Anstånd må dock medgivas till tiden för tillträdet, därest betryggande säkerhet ställes för beloppet. Återstående $\frac{9}{10}$ skola erläggas vid tillträdet. Jämlikt 22 § kan dock sistnämnda del av köpeskillingen få erläggas genom avbetalningar, om köparen framställer begäran därom före köpets avslutande, och har i detta hänseende fastställts två alternativ för avbetalningarnas verkställande. Sålunda föreskrives i 22 § A, att vid försäljning enligt 9 § eller 13 § a återstående del av köpeskillingen skall uppdelas i en amorteringsdel, utgörande $\frac{2}{5}$, och en stående del, utgörande $\frac{3}{5}$ av densamma. Å amorteringsdelen erlägges från och med sjätte året efter utgången av det kalenderår, varunder tillträde ägt rum, intill dess densamma blivit till fullo gulden, en annuitet av 5.6 procent, varvid såsom ränta räknas 3.6 procent å det oguldna kapitalbeloppet av amorteringsdelen. Efter länsstyrelsens beprövande må dock amorterings skyldighetens inträdande framflyttas intill femtonde året efter året för tillträdet, därest vid försäljningen egendomen är till avsevärd del ouppodlad eller ej försedd med nödiga byggnader eller öck andra liknande skäl för beviljande av anstånd föreligga. Intill dess kapitalavbetalningen börjar, erlägges ränta å hela det oguldna beloppet med 3.6 procent. Sedan kapitalavbetalningen börjat, erlägges, jämte annuiteten å amorteringsdelen, ränta å stående delen efter 4 procent om året, intill dess jämväl denna del till fullo inbetalats. Utom i vissa närmare angivna fall får icke den stående delen från statens sida uppsägas till betalning, förr än amorteringsdelen till fullo guldits, och åtnjuter köparen därvid sex månaders uppsägning. I varje fall skall den stående delen vara gulden före utgången av juni månad året näst efter det, då sista inbetalningen å amorteringsdelen bort fullgöras. I annat fall än under A avses skall jämlikt 22 § B $\frac{1}{10}$ av köpeskillingen erläggas vid tillträdet. När skäl därtill äro, må dock länsstyrelsen medgiva köpare av bostadsegnahemslägenhet att gälda detta belopp i likhet med återstående del av köpeskillingen. Återstående del av köpeskillingen erlägges genom lika stora, år-

liga avbetalningar under högst 10 år, räknade från utgången av det kalenderår, varunder tillträdet ägt rum. Å oguldet belopp skall erläggas ränta efter 5 procent om året.

Jag övergår nu att redogöra för det föreliggande ärendet.

Jämlikt beslut den 29 november 1935 förordnade Kungl. Maj:t, att av kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Karlaby nr 5 i Gladsax socken och $\frac{1}{2}$ mantal Karlaby nr 26 i Tomarps socken av Kristianstads län ett område med en areal av omkring 4.164 hektar och ett saluvärde av 6,660 kronor, vilket område å en av distriktslantmätaren Johan Söderquist år 1923 kopierad och kompletterad karta över egendomen betecknats med ägofigurerna nr 11 och 12 skulle — under förutsättning att Gottfrid Blixt styrkte sig vara ägare till en intilliggande tomt om 1,000 kvadratmeter, med vilket försäljningsområdet vore avsett att sambrukas — försäljas enligt förordningen nr 176/1929 med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1936 och med hembuds rätt jämlikt 11 § i förordningen för bemälda Blixt under vissa närmare angivna villkor.

I en till domänstyrelsen inkommen ansökan har *Blixt* under förmälan, att han genom köpekontrakt den 25 februari 1936 inköpt förenämnda område för 6,660 kronor i tanke, att han skulle kunna erhålla egnahemslån för att finansiera köpet, men att sådant lån ej beviljats, anhållit om förmånligare köpevillkor samt om visst anstånd med avbetalning å köpeskillingen.

Länsstyrelsen hade infortrat yttrande av Blixt, varav framginge, att Blixt med den begärda lindringen i köpevillkoren åsyftat tillämpning av de under 22 § A i förenämnda förordning intagna bestämmelser. Då Kungl. Maj:ts beslut, som legat till grund för ifrågavarande försäljning, gäve vid handen, att denna skolat ske under iakttagande av de villkor, som omförmäldes under mom. B av sistnämnda paragraf torde det enligt länsstyrelsens mening icke vara möjligt att utan särskilt bemyndigande medgiva den av Blixt avsedda ändringen i köpevillkoren. På grund härav och då lindring i de redan tillämpade köpevillkoren icke heller torde kunna författningsenligt beviljas, syntes framställningen icke kunna bifallas.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 29 januari 1937 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört följande.

Svårigheter torde möta för Blixt att fullfölja köpet på de föreskrivna villkoren. Då Blixt före nu föreliggande köps avslutande ägt endast en bostadslägenhet om 1,000 kvadratmeter samt Blixt sålunda förvärvat ifrågavarande område för erhållande av en jordbrukslägenhet, syntes det rimligt, att Blixt ej komme i sämre ställning än en köpare av jordbruksegnahemslägenhet, som förvärvade denna efter utbud enligt 13 § i försäljningsförordningen. Styrelsen finge alltså tillstyrka bifall till Blixts ansökning. Härvid borde Blixt, som inbetalt första tiondelen av köpeskillingen med 666 kronor, åläggas att den 14 mars 1937 inbetala ränta å resterande kapitalskuld, eller 5,994 kronor, för tiden den 14 mars—den 31 december 1936, samt därefter fullgöra köpeskillingslikviden på sätt i paragraf 22 A stadgades. För genomförande av detta beslut torde riksdagens medverkan vara erforderlig. Då liknande fall torde kunna uppstå, särskilt med hänsyn till den alltmer ökade efterfrågan å jordområden för utökande av redan befintliga ofullständiga jordbruk, samt då köpare av sådana områden ej enligt styrelsens förmenande

borde åläggas hårdare köpevillkor än köpare av jordbruksegnahemslägenheter, ifrågasatte styrelsen huruvida ej Kungl. Maj:t borde av riksdagen bemyndigas, att, då skäl därtill kunde anses föreligga — sålunda t. ex. ej vid utökning av redan befintliga jordbrukslägenheter med endast mindre områden — medgiva att vid försäljning av områden av kronoegendom enligt 11 § i försäljningsförordningen köpeskillingen finge erläggas på sätt stadgades i 21 § och 22 § mom. A i förordningen.

I infordrat utlåtande den 10 februari 1937 har *statskontoret* förklarat sig icke hava något att erinra mot framställning till riksdagen om medgivande för Blixt att erlägga köpeskillingen för det av honom inköpta jordområdet på sätt av domänstyrelsen föreslagits. Ej heller har statskontoret haft något att invända mot att, i enlighet med vad styrelsen hemställt, ett allmänt bemyndigande för Kungl. Maj:t utverkades att vid försäljning av kronoegendom enligt 11 § i förordningen nr 176/1929 medgiva, att köpeskillingen finge erläggas på sätt stadgades i 21 § och 22 § mom. A i nämnda förordning.

*Departements-
chefen.*

Domänstyrelsens av statskontoret tillstyrkta förslag att Blixt må fullgöra köpeskillingslikviden på sätt stadgas i 21 § och 22 § A i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. giver mig icke anledning till erinran. Den föreslagna ändringen av sättet för köpeskillings erläggande torde dock icke författningsenligt kunna av Kungl. Maj:t medgivas. Ärendet synes därför böra underställas riksdagens prövning.

Med hänsyn till önskvärdheten av att utökandet av ofullständiga jordbruk underlättas vill jag tillstyrka, att av domänstyrelsen och statskontoret föreslaget allmänt bemyndigande för Kungl. Maj:t, att vid försäljning av delar av kronoegendom enligt 11 § i förenämnda förordning medgiva köpeskillings erläggande enligt 21 § och 22 § A i förordningen må utverkas av riksdagen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

1) medgiva att Gottfrid Blixt, som jämlikt köpekontrakt den 25 februari 1936 av kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Karlaby nr 5 i Gladsax socken och $\frac{1}{2}$ mantal Karlaby nr 26 i Tomarps socken av Kristianstads län inköpt ett jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 29 november 1935 till försäljning bestämt område om 4.164 hektar och härför inbetalt första tiondelen av köpeskillingen, må erlägga resterande del av densamma enligt 21 § och 22 § mom. A i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med skyldighet för Blixt att den 14 mars 1937 fullgöra första ränteinbetalningen, avseende tiden den 14 mars — 31 december 1936;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att, då skäl därtill föreligga, vid försäljning av delar av kronoegendom enligt 11 § i för-

ordningen medgiva att köpeskillingen må erläggas på sätt stadgas i 21 § och 22 § mom. A i nämnda förordning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hugo Nordlander.